

BAŞARILI BİR KORNAJ KRONİK OPERASYONU ARYTENOIDOPEXIE

Chordectomie - Ventriculectomie

Mustafa Temizer*

4/3/1963 günü kliniğimize iş esnasında hırıltılı teneffüs güçlüğü ve ara sıra baygınlık (Shock - Collapsus) göstererek kendini aniden yerden yere attığı bildirilen, saf kan bir arap atı (Sava) getirildi.

Vak'ının klinik muayenesinde, hastalığın tek taraflı bir larynx felci (HEMIPLEGIA LARYNGEALIS) olduğu ve bundan mütevellit hastanın teneffüs güçlüğü (cornage chronique) gösterdiği tesbit edildi.

Hasta hospitalize edilerek operatif tedaviye tabi tutuldu. Hasta post operatif 3.cü aydan itibaren çalıtılabilecek bir duruma girdiğinden taburcu edildi. Hastanın bilahâra araba hizmetine sevk edildiği ve o hizmet de 14 - 15 ay çalıştıktan sonra hayvanın iş esnasında düşüp ödüğü tesbit edildi.

Hastalığın önemli ve nadir görülmesi, keza yerli bir neşriyatın bulunmaması ve ayrıca klinik yapan meslektaşlara faydalı olacağı düşünce ve umudu ile bu observasyonumuzu yayınlamayı uygun gördük.

Hastalığın en son literatür kayıtlarına göre, %90 solda, geriye kalan %10'nun ise sağda bulunuşu meyanındadır (1-3-8).

Solda, n. recurens'in larynx'e verdiği kol aort pulzasyonu ile devamlı travmatize olur ve neticeten hastalık şekillenir. İşte hastalığın yarış atlar nda çok görülmesinin sebebinin tu travma olduğu bildirilmektedir.

Hastalığın meydana gelmesinde bahis konusu olan bu aort kontüzyonu bilindiği üzere teneffüs hacmini ve ritmini zorlayan hadiselerle, yani yarış gibi çalışmalar sonunda meydana gelmektedir. Ayrıca, bu hususta hazırlayıcı faktörleride düşünmek icap eder. Bunlar larynx'in akut ve kronik hastalıklarıdır. Grip (Influenza) esnasında hastalığın görüldüğü bildirilmektedir (3).

* A.Ü.Veteriner Fakültesi II inci Şirurji Kürsüsü Doçenti. Ankara-Türkiye

Hastalığın Klinik Diağnozu:

Ekseriya hayvanda gürültülü bir teneffüs vardır. Kaburgalar göze bacak kadar hareketlidirler, yani hayvanda POLİPNE vardır. Gürültülü teneffüs işle müterafık olarak artar, eğer bu gürültü hem expiration ve hemde inspiration'da görülür veya işitilirse o zaman burun boşluklarında bir yabancı cisim veya bir tümör düşünölmeli ve ona göre hasta muayene edilmelidir. Keza, cartilago arytenoode'da bir chondritis varsa, o zaman bölgede sert, hassas ve inflexible bir durum vardır. Bununla beraber hastada görölecek dyspne'nin trachea'daki bir deformation'la ilgili olup olmadığı araştırılmadır (4-5).

Larynx'in elle muayenesinde tek ve çift taraflı bir asimetri, şişkinlik hassasiyet ve hissiyetsizlik, vibrasyon mevcudiyeti veya ademi mevcudiyeti araştırılmadır. Hastanın başı sağa - sola döndürölerek larynx ve trachea'nın ayrı ayrı ve birlikte situsu profilden ve yanlardan iyice enspekte edilmelidir. Şayet elde laryngoscop varsa istifade edilmelidir. Eğer bu alet yoksa ve klinik muayenede de tereddüt olursa o zaman hiç çekinmeden diagnostic partiel bir laryngotomie operasyonu yapılmalıdır.

Kornaj Kronik Operasyonu:

Operasyon hem ayakta ve hemde hasta yerde iken yapılabilir. Bu durum hayvanın temperament ile ayarlanmalıdır. Tabiatıyla operasyon için uygulanacak anesthesie'de local veya genel olabilir (2-6)

Operatörün maharetine tabi olmak üzere kornaj operasyonu da Total veya Partiel Laryngotomie ile yapılır (1-4-7).

Enzar (Prognosis):

Literatür kayıtlarına göre operasyonun neticesinin %50 si müsbettir. Bu durumunda iki sene için geçer olduğu bildirilmektedir.

Bununla beraber tek taraflı felç hallerinde neticenin daha müsbet olması kanısı mevcuttur (1-4).

Klinik Olayımız

Takdim edeceğimiz vak'a, Ankara atlı spor klübüne ait 12 yaşında saf kan`bir arap atıdır (Sava).

Anemneze göre, hayvan son bir seneden beri menajlarda erken yorgunluk, dispne, polipne gibi klinik belirtiler gösterdiği, son zamanlarda ise atın beş dakikalık bir çalışmaya bile dayanamadığı, hatta bu kısa zamanın içinde

bile hayvanın sıkıntı, baygınlık geçirerek yere yıkıldığı; tehlikeli kızızlerin geldiği, etrafada zararlı olacağı, teneffüsün gütürlülü olduğu gibi durumları bildirildi.

Yapılan klinik muayenede oldukça eski, yavaş yavaş teşekkül etmiş bir kornaj kronik olduğu teşhisine varıldı.

Hasta hospitalize edildikten sonra operasyona hazırlatıldı. Hasta anestezi jeneral (Özel) ile uyutularak yerde gerekli vaziyette tesbit edildi, laryngotomie total yapıldı, yara dudakları ekartörlerle açıldığında hastalığın (Hemiplegia laryngealis) solda olduğu çok vazih olarak görüldü. Ventriculus lateralis'in (solda) larynx'ın ortasında edem'li, hareketsiz bir şekilde hemen hemen gırtlığın içerisini dolduracak kadar büyük bir hacimde ve hareketsiz bir şekilde durduğu mukabilindekinin ise teneffüs ritmine uymak üzere bir körük gibi işlediği görülmekte idi.

Solda ventriculus'un mucozası Cadıo'nun pençeli pens ile bir baş parmak lubunu dolduracak kadar çıkarıldı. Pek az bir capiller kanama oldu, her ihtimale binaen bir Trachea - Tüp konuldu, açılan yara usulüne göre dikiyerek operasyona son verildi bu hususla ilgili resimler ilerideki sayfalardadır.

Post Operatif Bakım:

Hastaya art arda üç gün parenteral penicilline procaine enjeksiyonları yapıldı, bir hafta hastaya ıslak ot ve dane gıda verildi. Operatif yara birinci derecede iyileşti, sekizinci günü dikişler ve tüp alındı. Trachea'daki tüpün açık bıraktığı delikte dört gün içinde tamamen burjenoman ile dolarak kapandı. Hasta mutat gıdasına avdet ettirildi. Vak'a Kliniğimizide 3 ay müşahede altında bulundurulduktan sonra ait olduğu müesseseye şifa ile teslim edildi. Hastanın tesliminden önce adi, süratli ve dörtnal yürüyüş şekillerinden hiç birisinde kornaj ve teneffüs güçlüğüyle müterafık bir durumu görülmedi. Bununla beraber hayvanın süratli işlerde kullanılmamasıda tavsiye edildi.

Tartışma ve Sonuç

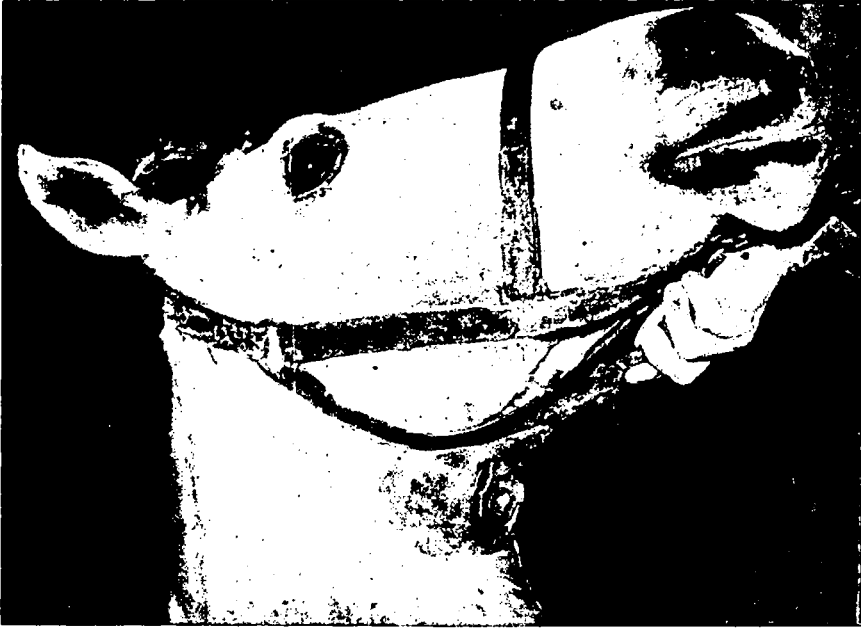
Kornaj kronik operasyonu her yerde cesaretle uygulanmalıdır. Bununla beraber nüksün ne kadar zaman sonra çıkacağı tesbit edilmelidir. Hastalığın profleksisi hayvanın erken ve ağır işlerde çalıştırılmaması ve her türlü teneffüs yollarına ait hastalıkların ihmal edilmemeden tedavisi veya korunması ile yapılmalıdır.

Resim: 1 — Olayımızda Kornaj Kronik operasyon sahası
(Operation site at the case of Roaring horse)

Resim: 2 — Aynı vak'anın post operatif görünüşü (Post operative view in the same case)

Resim: 3 — Vak'ada trakeal tüpün yerleştirildiği görünüşü
(The view of inserted trachea tube in operated horse).

Resim: 4 — Operasyondan on gün sonra operasyon yarasının görünüşü.
(The view of the operated area 10 days after the operation)

Ö z e t

Hastayı operasyondan sonra kliniğimizde üç ay müşahade altında bulundurduk. Bu müddet içerisinde hayvanda *cornage chronique* ve *teneffüs zorluğu* gibi bir durum görmedik. Hastanın müteakiben hafif hizmetlerde çalıştırılmasının uygun olacağı bildirildi. Hasta bilahare 15 ay araba hizmetinde çalıştıktan sonra öldüğü öğrenilmiştir.

S u m m a r y

A Succesfull Operation of a Roaring Horse

We kept the horse for observation in clinic for three months.

In this period we have not noticed any disturbance associated with the breathing difficulties.

We advised to the owner to use the horse in easy work.

We have been informed that the horse was died 15 months later.

L i t e r a t ü r

- 1 - Başer, M. T. (1959). *Operasyon Ders Rotosu.*, Ank. Ün. Vet. Fak. Öğrenci Neşriyatından, Ankara.
- 2 - Doğuer, S. (1963). *Evcil Hayvanların Komparativ Sistematik Anatomisi.*, Ank. Ün. Basımevi., Ankara.
- 3 - Frank, E. R. (1961). *Veterinary Surgery.*, Burgess Publishing Co. 15, Minn., U. S. A.
- 4 - Merck Veterinary Manual (1961). *Merck and Co., Inc.*; Rahvay, N. J., U. S. A.
- 5 - O'Connor, J. J. (1957). *Dollar's Veterinary Surgery.*, Baillier, Tindall, and Cox., London.
- 6 - Sisson, S.; Grossman, J. D. (1955). *The Anatomy of the Domestic Animals.*, W. B. Saunders Company., Philadelphia and London.
- 7 - Temizer, M. (1962). *Atta Anestezi General elde etmek için yeni bir kombinasyon (Chloral Hydrate + Novalgine) üzerinde araştırmalar.*, T.V.H.D Dergisi Sayı: 190-191., Ankara.
- 8 - Temizer, M. (1964). iki saf kan İngiliz atında Guvatr operasyonu., Türk Vet. Hek. Der. Dergisi cilt 34, Sayı: 1-2., Ankara.

Yazı "Dergi Yazı Kuru'u"na 3.1. VIII. 1964 günü gelmiştir.